

Imunita státu v mezinárodním právu

Vymezení imunity státu

- Imunita státu a jeho majetku vůči
 - rozhodovací pravomoci soudů jiných států
 - donucovacím opatřením souvisejícím se soudním řízením (exekuce, předběžná opatření)
- prameny:
 - mezinárodní obyčej
 - mezinárodní smlouvy:
 - Úmluva OSN o jurisdikční imunitě států a jejich majetku
 - Evropská úmluva o imunitě státu

Podstata problému

- Východisko: svrchovaná rovnost států
- **státy si navzájem nepodléhají**
- par im parem non habet imperium (jurisdictionem)
- ochrana svrchovanosti státu před uplatněním pravomoci soudů jiného státu

kontra:

- **oprávněný zájem jednotlivce (nároky vůči cizímu státu)**

Rozsah imunity: absolutní x funkční

- acta iure imperii x acta iure gestionis
- rozlišování:
 - objektivní – povaha úkonu státu
 - subjektivní – účel úkonu
- nesnadné rozlišení např. u obchodních transakcí
- diplomatické právo (absolutní imunita): lex specialis

Absolutní x funkční: vývoj

- angloamerická doktrina: dlouho absolutní (do poloviny XX. st.)
 - GB: State Immunity Act 1978 – funkční (restrikce)
 - USA: od 1952 funkční (reakce na vývoj)
 - 1976 – zákon Foreign Sovereign Immunities Act – funkční imunita
- Evropské kontinentální právo: omezená imunita částečně již po 1. sv. válce
 - problém: sovětské Rusko: vyvázat se z carských dluhů
 - mírové smlouvy Versailleského systému: funkční (obchod)
 - ve velkém tendence k funkční im. až po 2. sv. válce

Evropská úmluva o imunitě států

- přijata 1972, platn. 1976 (8 sml. států, bez ČR, SR)
- rámec dřívější Rady Evropy
- restriktivní pojetí imunity
- metoda: zásada = absolutní imunita, ale s výjimkami
- za stát nelze považovat státní právnickou osobu s vlastní právní subjektivitou
 - SSSR: torgpredstva, ČSSR: PZO
- exekuční imunita absolutní

Rozsah imunity v českém právu

- starý zákon o MPS – § 47 – **absolutní**
- nový zákon (91/2012 Sb.): **funkční**
- § 7 - **Vynětí z pravomoci českých soudů (včetně výkonu rozhodnutí)**
 - (1) Z pravomoci českých soudů jsou vyňaty cizí státy, pokud jde o řízení vyplývající z jejich **jednání a úkonů učiněných při výkonu jejich státních, vládních a jiných veřejných pravomocí a funkcí**, včetně jejich majetku, který je k takovému výkonu používán nebo určen.
 - (2) **Vynětí** z pravomoci českých soudů **se nevztahuje** na jiná jednání, úkony nebo případy, a to v rozsahu, v němž podle obecného mezinárodního práva nebo mezinárodní smlouvy lze proti cizímu státu uplatňovat práva **u soudů jiného státu**.
 - (3) Pravomoci českých soudů nejsou podrobeny **osoby, mezinárodní organizace a instituce**, které podle **mezinárodních smluv, obecného mezinárodního práva nebo českých právních předpisů** požívají v České republice imunity, a to v rozsahu, který je v nich uveden.
 - (4) Ustanovení odstavců 1 a 3 platí i pro doručování písemností, předvolávání svědků, **výkon rozhodnutí** nebo jiné **procesní úkony**.
 - (5) Doručení cizím státům, mezinárodním organizacím, institucím a osobám požívajícím imunity v případech, kdy nejsou vyňaty z pravomoci českých soudů, zprostředkuje Ministerstvo zahraničních věcí. Nelze-li takto doručit, ustanoví soud opatrovníka.
 - (6) Ustanovení odstavců 1 až 5 se použijí i pro postup jiných českých orgánů veřejné moci, rozhodují-li ve věcech upravených tímto zákonem, přiměřeně.

Úmluva OSN o jurisdikční imunitě států a jejich majetku

- přijata 2004, zatím nevstoupila v platnost
- zatím 28 podpisů, 16 ratifikací (ČR a SR jen podpis)
- představuje kodifikaci stávajícího obyčejového práva
- Komise pro mezinárodní právo: práce od 1978
- **restriktivní pojetí imunity**

Úmluva OSN ...

- **Restriktivní pojetí – výjimky z imunity:**
- výslovný souhlas státu (vzdání se)
 - nestačí volba práva
- stát sám zahájil řízení, nenamítá pravomoc (mlčky)
- obchodní transakce
- státní podnik s právní subjektivitou
- pracovní právní vztahy
- náhrada škody na zdraví a na majetku (ochrana jednotlivce)
- určení práva polohy nemovitosti (jen hraniční určovatel)
- duševní vlastnictví

Úmluva OSN ...

- EXEKUCE:
- na rozdíl od Evropské úmluvy (= absolutní) zde se rozlišuje podle určení majetku (= funkční)
- příklad: Diag Human – zabavení českých obrazů v Rakousku – odvolací soud tuto exekuci nepovolil (absolutní imunita ve smyslu Evropské úmluvy)

Výsady a imunity hlavy státu

- za pobytu v cizím státu: rozsáhlejší než diplomatictí zástupci
- a) právo na pocty, používat vlajku apod.
- b) právo na zvláštní ochranu osobní nedotknutelnosti a bezpečnosti (urážka státu)
- c) svoboda styku s orgány vlastního státu i jiných států, vykonávat vládní funkce
- d) nedotknutelnost obydlí, dopravního prostředku apod.
- e) vynětí z trestní i civilní jurisdikce státu pobytu
- f) osvobození od daní, poplatků, cel

Výsady a imunity představitele vlády vč. ministra zahraničních věcí

- stejný rozsah jako diplomatictí zástupci státu